

Nationaal Actieplan Taal Totaal

23 mei 2005

Hierbij vindt u het Nationaal Actieplan Taal Totaal 2005 - 2010. In dit Actieplan is een begin gemaakt met het operationaliseren van de ambitie om 240.000 allochtone vrouwelijke oudkomers met een taalachterstand uiterlijk in 2010 het inburgeringsexamen (succesvol) te laten afleggen.

1. Samenvatting

Doel van het actieplan is een impuls te geven aan het wegwerken van taalachterstand en bij allochtone vrouwen als middel naar participatie in de samenleving. Als door deze impuls vrouwen succes gaan boeken betekent dat een enorme sprong vooruit, met verstrekkende positieve sociale en economische effecten. Niet voor niets is het motto van de commissie PaVEM: 'If you educate a mother you educate a family'. Kern van de aanpak is om verschillende partijen in te schakelen als drijvende kracht achter deze impuls.

De commissie heeft in de afgelopen periode geprobeerd om draagvlak en actieve inzet van relevante partijen voor het plan te verkrijgen. Dit bleek geen moeilijke opgave. Gebleken is dat elke partner vanuit zijn eigen rol en het algemeen belang de voordelen ziet van het stimuleren van inburgering en participatie. De verzilvering van dit enthousiasme is de uitdaging van verdere uitwerking van het Nationaal Actieplan Taal Totaal. Het komt er op aan het verkregen draagvlak om te zetten in concrete afspraken. In bijgevoegde verklaring (bijlage 1) vindt u de resultaten. De commissie PaVEM biedt het kabinet deze verklaring aan, in de verwachting dat het kabinet het stokje overneemt en de afspraken verzilvert en samen met de partners omzet in acties.

Voor het slagen van het Nationaal Actieplan Taal Totaal zijn de volgende elementen van doorslaggevende betekenis:

1. actieve deelname van alle relevante partijen;
2. financiële bijdragen van verschillende deelnemende partijen, waarbij een bijdrage van de rijksoverheid onontbeerlijk is;
3. stimulering, ondersteuning en monitoring van afspraken met de betrokken partijen gedurende de looptijd van het actieplan;
4. beschikbaarheid van kinderopvang voor de PaVEM-doelgroep.

De commissie PaVEM kan een tijdelijke katalysator zijn in dit proces. De commissie meent dat voor de uitvoering van dit Nationaal Actieplan Taal Totaal 2005 – 2010 een extra inspanning nodig zal blijven. Gelet op de omvang en het tempo waarin het plan moet worden uitgevoerd is adequate coördinatie en begeleiding, zowel op landelijk als op regionaal niveau, van belang. Bovendien moet voldoende capaciteit beschikbaar zijn voor de opleidingen én voldoende financiële middelen. Ten aanzien van het laatste heeft de commissie in haar advies van 15 december jl. berekend dat gedurende de planperiode jaarlijks € 50 miljoen aanvullend nodig is. Deze aanvullende inzet betreft de jaren 2005 tot en met 2010.

2. Visie

Participatie; ‘mee doen’ staat centraal in de activiteiten van de commissie PaVEM. Dit meedoen ziet er steeds anders uit, afhankelijk van de specifieke situatie en de mogelijkheden van het individu. De commissie PaVEM spreekt niet voor niets steeds over Taal Plus. De plus is te bereiken via de inburgering en staat voor het ‘meedoen’ in brede zin.

Doelperspectieven kunnen in de praktijk variëren van de vaardigheid om een actieve rol te spelen op de school van de kinderen, of zelfstandig Nederlandstalige sociale contacten aan te knopen tot arbeidsparticipatie. Om één van deze perspectieven te realiseren is kennis van de Nederlandse taal en samenleving op het niveau van het inburgeringsexamen (TK, 2004- 2005, 29 543, nr 4) een belangrijke stap.

Bij de verschillende doelperspectieven zijn verschillende partijen betrokken die een stimulerende rol kunnen spelen in dit proces. Hoewel inburgering en participatie in eerste instantie invulling krijgen door de eigen verantwoordelijkheid van het individu, kunnen ondersteuning en stimulering door deze partijen belangrijke voorwaarden zijn voor individueel succes. De samenwerking tussen de partners is essentieel voor het realiseren van het einddoel. Gezamenlijk komen zij voor de volgende uitdagingen te staan:

- Er moeten 240.000 vrouwen worden bereikt, geworven dan wel gemotiveerd;
- Er moet extra opleidingscapaciteit gerealiseerd worden door 90.000 tot 100.000¹ extra opleidingsplaatsen te creëren. De effectiviteit van de huidige capaciteit dient eveneens vergroot te worden, omdat de huidige trajecten voor oudkomers niet allemaal leiden tot het niveau van het inburgeringsexamen;
- Er moeten extra financiële middelen beschikbaar komen.

De gemeenten; een voorbeeld

*De gemeente **Den Haag** heeft naar schatting 26.400 vrouwelijke oudkomers waarvan 4.400 hoger opgeleiden en/of werkend. Als prioritaire doelgroep resteert 22.000 vrouwelijke oudkomers met een taalachterstand. In 2005 biedt de gemeente ruim 1350 oudkomerstrajecten aan. Vanuit de gemeentelijke middelen worden 400 trajecten aan deze vrouwen aangeboden. Daarnaast biedt de gemeente uit reïntegratiemiddelen nog 500 trajecten aan. De gemeente bereikt in 2005 met de huidige inspanning dus 2250 vrouwen.. Behalve het aanbieden van taaltrajecten, besteedt de gemeente ook aandacht aan bevordering van participatie door het aanbieden van taalstages en persoonlijke coaches. Met een grotere ambitie op weg naar het realiseren van het einddoel zouden in 2005 nog eens ruim 1400 trajecten moeten worden aangeboden. De gemeente heeft reeds aangegeven mee te willen gaan in het realiseren van een hogere ambitie en wil - onder bepaalde voorwaarden - zeker een deel van deze ambitie voor haar rekening nemen en de rest realiseren in nauwe samenwerking met partijen, waaronder de rijksoverheid. Punt van aandacht is dat om de doelstelling van het Nationaal Actieplan te realiseren niet kan worden volstaan met een volumevermeerdering, omdat de huidige trajecten voor oudkomers niet leiden tot het niveau van het inburgeringsexamen en een vervolgstap.*

3. Aanpak

De focus in dit Nationaal Actieplan 2005 - 2010 ligt op het creëren van een daadkrachtige beweging, door het mobiliseren van relevante partijen, zoals gemeenten, werkgevers, vrijwilligersorganisaties en UWV, en deze te stimuleren om het tempo en de ambitie te verhogen. Hiertoe moeten organisaties worden uitgenodigd om over hun eigen schutting heen te kijken, en de krachten te bundelen, waardoor talenten op een originele manier tot hun recht kunnen komen.

Dit Actieplan gaat uit van een aanpak langs twee sporen:

¹ Eindrapport Max Geldens Stichting/Mc Kinsey & Company, september 2004

- Eerste spoor: de impuls in gang zetten door in eerste instantie samenwerking te starten met 6 grote gemeenten, aangevuld met afspraken met werkgevers, UWV, vrijwilligersorganisaties, fondsen en taalaanbieders. Later kan dit spoor uitgebreid worden naar meerdere gemeenten en meerdere partijen.

Actieprogramma spoor 1

1	Benaderen van relevante partijen	Gebeurd
2	Draagvlak creëren	Gebeurd
3	Afspraken maken met sleutelpartijen	In gang gezet
4	Creëren van een netwerk van cruciale samenwerkingspartners	In gang gezet
5	Afspraken vastleggen	In gang gezet
6	In samenspraak afspraken formaliseren	Wordt in gang gezet
7	Starten in zes gemeentelijke koplopers	Wordt in gang gezet
8	Landelijke uitrol	2006

- Tweede spoor: de organisatorische inbedding van het actieplan, het regelen van voldoende (toegankelijke) financiering en een beperkte monitoring. De bedoeling is om de ervaringen die opgedaan zijn in de eerste zes gemeenten zodanig te presenteren dat de overige gemeenten gemakkelijk kunnen aanhaken.

Actieprogramma spoor 2

1	Financiën organiseren (ESF, fondsen)	In gang gezet
2	Contouren schetsen van een organisatievorm (incl monitoring)	Gebeurd
3	Implementatie Nationaal Actieplan Taal Totaal 2005-2010	Wordt in gang gezet

4. Eerste spoor; afspraken en netwerken

De commissie heeft de afgelopen periode geïnvesteerd in het creëren van centrale en decentrale netwerken. Bij de uitwerking is gesproken met veel verschillende partners, die elk op een eigen manier een rol kunnen spelen bij het realiseren van een van de doelperspectieven per doelgroep.

4.1 Afspraken

De commissie heeft partijen benaderd langs de onderverdeling naar doelgroepen en partijen, zoals die door de Max Geldensstichting/Mc Kinsey & Company als opmaat voor het advies Taal Totaal, zijn geïdentificeerd in haar businesscase. Zie voor een uitgebreide toelichting bijlage 2.

Schematische weergave onderverdeling Max Geldens Stichting / Mc Kinsey & Company

Doelgroepen	Relevante partijen
Hoogopgeleiden (10.000)	Taalaanbieders
Werkenden (30.000)	Werkgevers / branche-organisaties / fondsen
Verplicht werkzoekenden (100.000)	Gemeenten, UWV (reïntegratie)
Zorgenden (70.000)	Gemeenten (werven), vrijwilligersinstellingen
Overigen, m.n. oudere huisvrouwen (30.000) met kinderen ouder dan 18 jr	Gemeenten (werven), vrijwilligersinstellingen

Deze onderverdeling is praktisch gebleken bij het maken van gerichte afspraken met betrokken partijen. De volgende partijen zijn bereid gebleken tot afspraken te komen: gemeenten, VNG, UWV, enkele brancheorganisaties, VNO/NCW, enkele taalaanbieders, en

fondsen. Bij de partijen is niet alleen een nauwe betrokkenheid bij de doelstelling merkbaar, maar zij willen zich daadwerkelijk inspannen. In bijlage 1 vindt u de uitgesproken afspraken per partner. Hieronder per partij de rol bij inburgering en in grote lijnen de afspraken.

Gemeenten / VNG

Gemeenten hebben een centrale rol in de taalketen, vervullen een spilfunctie in het (nieuwe) inburgeringsbeleid, en hebben of krijgen in toenemende mate regie over aanpalende beleidsterreinen als werk en inkomen, onderwijs, zorg en economie.

De ambities uit het advies Taal Totaal blijken door veel gemeenten en de VNG te worden gedeeld. Dit is een goed uitgangspunt voor verdere samenwerking, want een goede coördinatie en samenwerking op alle relevante beleidsterreinen is een niet te onderschatten succesfactor. De rol van gemeenten zal zich vooral concentreren op:

- Versterking bestaande activiteiten voor de doelgroep uitkeringsgerechtigden met een arbeidsplicht, en
- Werving en motivering van de doelgroepen 'zorgenden', en 'overigen' en vervolgens aanbod van een taaltraject. Werving kan plaatsvinden met inzet van: wervingsteams, basisscholen, consultatiebureaus, moeder-kindcentra, sleutelfiguren, buurthuizen, huisartsen, moskee etc.

In samenspraak met beide betrokken ministers is besloten om een onomkeerbare start te maken en in een aantal gemeenten te starten. De commissie heeft inmiddels op bestuurlijk niveau afspraken gemaakt met de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Den Haag. Deze gemeenten staan alle vier achter het vergroten van de ambitie en willen hun inspanningen reeds in 2005 vergroten en daar ook financiën voor vrijmaken. Naast deze G4 wil de commissie de proef in het eerste spoor uitbreiden met nog twee gemeenten buiten de randstad en heeft daartoe contacten op bestuurlijk niveau gelegd met Groningen en Nijmegen. Samen nemen deze 6 gemeenten 45 % van de doelgroep voor hun rekening; hun deelname aan het Nationaal Actieplan is een aanzienlijke bijdrage aan het realiseren van de doelstelling.

De VNG is bereid om waardevolle afspraken te maken over het verzamelen en verspreiden van good practises, samenwerking bij een eventuele ESF-aanvraag, het delen van kennis en deskundigheid en de inbreng van hun (lokale) netwerk.

UWV

Het UWV is, als verantwoordelijk orgaan voor de uitvoering van de werknemersverzekeringen, tot op heden een minder bekende partner op het terrein van de inburgering. De Max Geldens Stichting / Mc Kinsey & Company constateerde echter al dat een substantieel deel van de allochtone vrouwen met een taalachterstand op dit moment recht heeft op een WW, of WAO- uitkering. Behalve dat het UWV en de gemeenten in het nieuwe inburgeringsstelsel afspraken kunnen maken over gecombineerde trajecten voor WW-ers, wil het UWV op korte termijn ook samenwerken met een aantal pilotgemeenten op het terrein van de inburgering van vrouwen met een gedeeltelijke WAO-uitkering.

De maatschappelijke positie van allochtone vrouwen met een WW of WAO- uitkering is vaak kwetsbaar. Door het volgen van een inburgeringstraject, bij voorkeur gecombineerd met activiteiten die zijn gericht op reïntegratie, zullen hun kansen aanzienlijk verbeteren. Om die reden is het voor het UWV belangrijk om hieraan extra aandacht te besteden. Het UWV vormt een belangrijke schakel bij de organisatie van deze trajecten.

Werkgevers / brancheorganisaties

De nieuwe wet inburgering heeft ook voor werkgevers gevolgen. Allochtone werknemers met een taalachterstand worden inburgeringsplichtig. Gegeven deze situatie en gegeven het feit dat werkgevers al een aantal activiteiten op dit front verrichten, zien werkgevers in deze plicht mogelijkheden voor het beter functioneren van hun werknemers. Daarnaast zien werkgevers zich in de toekomst geconfronteerd met krapte op de arbeidsmarkt en de gevolgen van de vergrijzing. Er ontstaat daarom behoefte aan goed opgeleide en taalvaardige werknemers.

Werkgeversvereniging VNO- NCW, de Stichting Samenleving & Bedrijf, enkele specifiek benaderde branches en verschillende grote bedrijven onderschrijven het belang van de doelstelling van dit Nationaal Actieplan en zijn bereid een rol te spelen. Specifieke afspraken per branche (o.a. de inzet van O&O-fonds, alsmede de benutting van ESF) moeten worden uitgewerkt. Ook het MKB moet daarbij betrokken worden. Werkgevers zijn onder bepaalde voorwaarden bereid een rol te spelen bij het enthousiasmeren en faciliteren van werknemers om een taalcursus te volgen. Voorwaarde is dat de opleidingen gefinancierd worden en de administratieve lasten beperkt blijven.

Vrijwilligersorganisaties

Vooraf binnen de doelgroepen 'verzorgenden' en 'overigen', zijn veel vrouwen te vinden die via vrijwilligerswerk maatschappelijk kunnen participeren. Daarmee zijn vrijwilligers- en hulporganisaties belangrijke partners in het Actieplan.

De commissie PaVEM heeft gesproken met een aantal vertegenwoordigers van landelijke hulp- en vrijwilligers organisaties en met het landelijk instituut CIVIQ over de mogelijke inbreng van deze organisaties in de uitwerking van het Nationaal Actieplan Taal Totaal. PaVEM heeft hierbij aangegeven op zoek te zijn naar organisaties van vrijwilligers die allochtone vrouwen kunnen laten participeren. Betrokken organisaties waren graag bereid in dat kader afspraken in de verklaring op te nemen.

Taalaanbieders / reïntegratiebedrijven

Naar het zich nu laat aanzien zullen er medio 2006 meer partijen de opleidingsmarkt van de inburgering gaan betreden. Met de beoogde Taal Totaal-doelstelling blijkt uit het eindrapport van de Max Geldens / Mc Kinsey & Company dat er tot en met 2010 een tekort aan 90.000 a 100.000 opleidingsplaatsen is. De commissie heeft gesproken met de BVE-raad en vertegenwoordigers van particulier aanbod. De bereidheid is er om mee te werken, de instellingen staan als het ware in de startblokken en willen starten. Voorwaarde is dat belemmeringen voor een integrale aanpak worden weggenomen en gemeentelijke aanbestedingssystematieken op elkaar worden afgestemd. Overigens schatten de instellingen in dat zij aan de extra vraag kunnen voldoen. Belangrijke succesvoorwaarde is de ketenaanpak waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van de sterke en zwakke punten van de verschillende partijen.

Het Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen (ITTA) heeft al concrete ideeën om samen met ROC's geïntegreerde trajecten in te zetten om zo een impuls te geven aan het taalaanbod voor middenopgeleide allochtone vrouwen. Geïntegreerde trajecten combineren NT2-cursus, Nederlands op de werkvloer en een Beroepskwalificerende vakopleiding. Het ITTA verkent de mogelijkheden om in samenwerking met de vier grote

gemeenten en hun ROC's 10.000 van dergelijke trajecten te starten in het cursusjaar 2005 – 2006.

4.2 Netwerken

De verbetering van de (arbeids) participatie van allochtone vrouwen is uiteindelijk echter geen vraagstuk dat zich laat oplossen door het identificeren van enkele verantwoordelijke partijen. Participatie wordt bereikt als de netwerkpartners, opleidingsinstellingen, vrouwen- en zelforganisaties en welzijnsinstellingen samen gaan werken om tot een integrale en duurzame aanpak te komen.

De commissie PaVEM heeft om die reden veel energie gestopt in het aanknopen van contacten en het creëren van een netwerk. Deze inspanningen zijn vruchtbaar gebleken; de commissie beschikt inmiddels over een lange lijst van (belangrijke) samenwerkingspartners waaronder de BVE- raad, Borea, Paepo, en Divosa die hebben toegezegd te willen optreden als ambassadeur voor- en een concrete bijdrage te willen leveren aan -de uitvoering van het Nationaal Actieplan op landelijk maar vooral op regionaal/lokaal niveau. PaVEM ziet dit netwerk als een onmisbare uitgangsbasis, dat gedurende de komende jaren zorgvuldig moet worden beheerd en uitgebouwd. Ook individuele reïntegratiebedrijven en taalaanbieders hebben aangegeven te willen participeren in de samenwerking.

Belangrijk is dat deze netwerken op lokaal niveau elkaar weten te vinden. In Rotterdam zijn op 11 april diverse netwerkpartners aan elkaar voorgesteld in het kader van het lokale projectplan "Het is meer dan taal alleen". De gemeente overweegt het bijeenkomen van dit netwerk periodiek te stimuleren.

4.3 Conclusie

De commissie PaVEM is er in geslaagd om goede afspraken te maken met de partners die een cruciale rol spelen bij het creëren van nieuwe kansen voor vrouwen al of niet reeds actief op de arbeidsmarkt. Deze partijen hebben toegezegd een rol te gaan vervullen bij:

- Het ontsluiten van lokale netwerken;
- Het onderzoeken van de mogelijkheid tot een financiële bijdrage;
- Het enthousiasmeren en voorlichten van hun specifieke achterban;
- Het verspreiden van best practices;
- Het stimuleren van initiatieven.

5. Tweede spoor; de inbedding

5.1 Organisatie

Inbedding van een concept als het Nationaal Actieplan gaat niet van vandaag op morgen. Behalve dat het enige voorbereidingstijd vergt, en enthousiasme op centraal niveau, is er ook de nodige bevoegdheid en missiewerk nodig om het concept te laten landen bij lokale partners, zodat zij zelfstandig aan de slag gaan. Dit vereist een lichte, slagvaardige organisatievorm zowel op landelijk als regionaal niveau. De commissie heeft geconstateerd dat het nergens ontbreekt aan draagvlak of goede wil, maar soms wel aan tijd, specifieke kennis, geld of het vereiste netwerk.

Landelijk

Op centraal niveau zou begeleiding en aansturing plaats moeten vinden om voortgang van het actieplan en betrokkenheid van de partners te waarborgen. Taken op landelijke niveau zijn:

- Direct aanspreekpunt voor de uitvoering van het Nationaal Actieplan Taal Totaal;
- Uitbreiden en beheren van een landelijk netwerk rond de uitvoering van het actieplan;
- Onderhouden van contacten met regionale teams;
- Effectief faciliteren en ondersteunen bij het opstellen van een ESF-aanvraag en – verantwoording bij de door of via de Rijksoverheid beschikbaar gestelde financiële middelen;
- Ondersteunen bij het vinden van oplossingen voor knelpunten;
- Monitoren en rapporteren aan de voor de uitvoering van het Nationaal Actieplan verantwoordelijke bewindspersonen;
- Vervullen van een schakel tussen centrale organen en de regio's.

Regionaal

Regionaal zou een 'aanjager' in het leven kunnen worden geroepen, die een stimulerende rol speelt in de regionale uitvoering van het actieplan. De aanjaagrol kan op verschillende manieren vormgegeven worden, maar de commissie stelt zich per regio een aansprekende persoon voor, die gezag heeft, deuren kan openen, periodiek de regionale partners bij elkaar roept en motiveert en kan helpen om het ijs te breken. De afgelopen periode zijn door de commissie veel contacten aangeknoopt met 'kopstukken' die een dergelijke rol (belangeloos) zouden kunnen gaan vervullen.

Daarnaast kan regionale ondersteuning georganiseerd worden á la WWB-teams, die een belangrijke rol speelden bij de implementatie van de Wet Werk en Bijstand. De regionale ondersteuning kan verschillende vormen aannemen, maar zou de volgende functies moeten vervullen:

- Enthousiasmeren en kennis delen;
- Maatwerk leveren; het ondersteunen van een op de lokale situatie toegesneden aanpak;
- Stimuleren en motiveren van partijen om hun rol op te pakken;
- Opsporen van knelpunten en meedenken over oplossingen;
- Het leggen van verbindingen tussen verschillende partijen;
- Het geregeld verzorgen van terugkoppeling over de behaalde resultaten naar het landelijke niveau.

Bij de vormgeving kan gebruik worden gemaakt van bestaande vormen van regionale ondersteuning, van capaciteit die regionale netwerkpartners ter beschikking stellen en van de lokale Participatie-teams; dit zijn succesvolle allochtone vrouwen die als rolmodel of ambassadeurs ingeschakeld kunnen worden (onderdeel PaVEM-erfenis).

5.2 Financiering

Het waarborgen van voldoende, en flexibel inzetbare financiering is een randvoorwaarde voor het slagen van het Nationaal Actieplan. De commissie heeft globaal berekend dat de *extra* kosten die gemaakt moeten worden om *alle* vrouwelijke oudkomers met een taalachterstand in staat te stellen hun inburgeringsexamen te halen, in totaal ongeveer € 300 miljoen bedraagt. Omdat de looptijd van het plan zes jaar is (2005-2010) gaat het om ongeveer € 50 miljoen per jaar. De commissie baseert zich hierbij op informatie van o.m. Max Geldens Stichting / McKinsey & Company en is bij het maken van de berekeningen ondersteund door de ministeries van Justitie en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In dit bedrag zijn nog niet de kosten meegerekend voor het inrichten van een (beperkte) infrastructuur, en het onderhoud van het netwerk (zowel landelijk als regionaal).

Op korte termijn moeten afspraken gemaakt worden over de financiering van dit plan voor de gehele looptijd. De commissie PaVEM heeft bij gemeenten, werkgevers en verschillende (particuliere) fondsen de bereidheid gepolst voor financiële bijdragen aan het actieplan. Bij gemeenten bestaat die bereidheid onder bepaalde voorwaarden (zie bijlage 1). De commissie acht een bijdrage van de rijksoverheid onontbeerlijk en wil hierover tot afspraken komen. De commissie vindt het verder van belang dat diverse financieringsstromen ingezet kunnen worden, bijvoorbeeld middelen via het ministerie van OC&W voor het volgen van een beroepsopleiding in het kader van een geïntegreerd traject.

ESF

Een belangrijke en noodzakelijke (co)financieringsbron voor de uitvoering van het Nationaal Actieplan vormen de Europese Sociale Fondsen. De commissie heeft het kabinet gewezen op het benutten van ESF. Met het kabinet en partijen is uitvoerig gesproken over de randvoorwaarden om ESF-benutting te stimuleren. Dit laatste brengt met zich mee dat – in welke vorm dan ook - intensieve ondersteuning bij het inrichten van een ESF-traject een belangrijke succesfactor is bij het daadwerkelijk benutten van ESF.

O&O-fondsen

De verschillende fondsen voor opleiding, ontwikkeling en stages kunnen een belangrijke bron zijn in het kader van dit Nationaal Actieplan TaalTotaal. Deze mogelijkheid moet in de verdere uitwerking nog nader uitgewerkt worden.

Particuliere fondsen

Ook particuliere fondsen bieden nog extra financiële mogelijkheden. Tot op heden heeft het Oranje Fonds een toezegging gedaan voor taalontmoetingen aan huis. Voor de G30 is een bedrag van € 9 miljoen beschikbaar gesteld. De looptijd hiervan is 3 jaar, waarbij voor iedere gemeente maximaal € 100.000 per jaar beschikbaar is. Aan deze toezegging zijn wel voorwaarden verbonden. Daarnaast ziet de commissie PaVEM nog mogelijkheden bij fondsen als de 'Start foundation', de Stichting Instituut GAK en het VSB fonds. Deze mogelijkheden worden nog onderzocht.

5.3 Monitoring

Een monitoringssysteem kan verschillende functies vervullen. Een goed monitoringssysteem kan bijvoorbeeld helpen bij het snel transparant maken van goede en minder goede initiatieven, en de identificatie van (potentiële) faalfactoren. Anderzijds moet rekening worden gehouden met de doelstelling om administratieve lasten te beperken, en moet men te allen tijde voorkomen dat het uitvoeren van de bureaucratie de overhand krijgt boven de uitvoering van het Nationaal Actieplan Taal Totaal. Vertrekpunt van de commissie is daarom dat ook hier aangesloten moet worden bij de omstandigheden van (lokale) partijen, de systematiek van financierders en die van de nieuwe Wet Inburgering. Een monitoringssysteem is een van de randvoorwaarden voor het volgen en slagen van het Nationaal Actieplan.

5.4 Kinderopvang

Een groot deel van de 240.000 vrouwen met een taalachterstand heeft kinderen. Betaalbare, bereikbare en beschikbare kinderopvang zijn dan belangrijke randvoorwaarden voor succesvolle uitvoering van de PaVEM-ambitie. De commissie heeft begrepen dat degenen die een aanbod krijgen ook in aanmerking komen voor een vergoeding volgens de Wet Kinderopvang. Dat betekent dat dit geldt voor de volgende groepen vrouwen:

1. zonder uitkering en werk die een aanbod krijgen
2. met een uitkering die zowel een reïntegratietraject als een inburgeringstraject krijgen aanboden.

De commissie constateert dat groepen vrouwen uit beide groepen die geen aanbod krijgen, maar wel zich melden voor een inburgeringstraject geen vergoeding zouden kunnen krijgen op grond van de Wet kinderopvang. De commissie pleit ervoor om deze zelfmelders wel die mogelijkheid tot vergoeding te bieden.

VERKLARING VAN DEELNEMENDE PARTIJEN AAN NATIONAAL ACTIEPLAN TAAL TOTAAL

20 april 2005

Deze verklaring is een eerste, maar cruciale stap in de uitvoering van het Nationaal Actieplan Taal Totaal 2005 – 2010. In deze verklaring geven verschillende partijen aan welke rol zij bereid zijn te spelen, om zo gezamenlijk bij te dragen aan de significante impuls aan het versneld wegwerken van taalachterstanden bij allochtone vrouwen. Want hoewel inburgering en participatie in eerste instantie invulling krijgen door de eigen verantwoordelijkheid van het individu, zijn ondersteuning en stimulering door anderen belangrijke voorwaarden voor individueel succes.

Toen de commissie PaVEM in december 2004 haar advies Taal Totaal aan het kabinet aanbood, was ze overtuigd van het belang ervan voor de participatie van allochtone vrouwen. Spannend was echter nog of aan de voorwaarde voldaan kon worden dat alle relevante partijen bereid waren doelstelling en aanpak van het advies actief te ondersteunen. Het gaat dan om de volgende cruciale partners:

Partners	Afspraken ten behoeve van
Taalaanbieders	o.m. Hoog en midden opgeleide vrouwen
Werkgevers / brancheorganisaties	Werkenden en verplicht werkzoekenden
Fondsen	Allen
Gemeenten	Verplicht werkzoekenden, zorgenden en overigen
UWV	Verplicht werkzoekenden
Rijksoverheid	Allen
Vrijwilligersorganisaties ²	Zorgenden en overigen.

(bron: rapport Max Geldens Stichting / Mc Kinsey & Company, September 2004)

De commissie PaVEM heeft in de afgelopen periode draagvlak en bereidheid onder deze partijen verkend. Gelukkig kan gemeld worden dat de cruciale partners vanuit hun eigen rol en het algemeen belang de voordelen zien van het stimuleren van inburgering en participatie onder allochtone vrouwen en bereid zijn zich daarvoor actief in te zetten. Aan een belangrijke voorwaarde voor succesvolle uitvoering van het actieplan Taal Totaal 2005 – 2010 is hiermee voldaan.

In deze verklaring vindt u de afspraken die betrokken partijen met de commissie PaVEM hebben besproken. Daarmee is een onomkeerbare start gemaakt met het Actieprogramma. De commissie PaVEM biedt het kabinet deze verklaring aan, in de verwachting dat het kabinet het stokje overneemt en de afspraken verzilvert en samen met de partners omzet in acties.

² Niet genoemd in het rapport van Max Geldens Stichting/Mc Kinsey & Company. De commissie PaVEM heeft echter geconstateerd dat vrijwilligersorganisaties een belangrijke rol hebben bij maatschappelijke participatie.

Afspraken

Gemeenten

De gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Den Haag, Nijmegen en Groningen delen de ambitie uit het Nationaal Actieplan van de commissie PaVEM en willen deze ambitie vertalen in concrete activiteiten. Er is een aanvullende impuls nodig in tempo en effectiviteit van de huidige capaciteit om de PaVEM-ambitie te realiseren. In dit verband willen gemeenten investeren in het inhalen van de achterstand.

Een aantal gemeenten is reeds actief bezig:

- Rotterdam heeft een lokaal projectplan 'Meer dan taal alleen', dat zich uitstrekt van 2005 tot en met 2010. Dit projectplan richt zich in eerste instantie op 20.000 vrouwen met een taalachterstand en zonder uitkering;
- Amsterdam staat op het punt om voor 10.000 verzorgenden extra financiering te organiseren.

Genoemde gemeenten verbinden zich aan het inzetten en ondersteunen van extra trajecten die leiden tot het inburgeringsexamen, en die voorts perspectief bieden op een van de hieronder genoemde doelperspectieven:

1. Participatie in de Nederlandstalige omgeving door deelname aan vrijwilligerswerk of andere sociale activiteiten;
2. Deelname aan betaalde arbeid;
3. In – of doorstroom in een (beroeps) opleiding.

Deze doelperspectieven vragen om een stevige invulling van de eigen verantwoordelijkheid van het individu, en inbreng en commitment van andere partijen. De betrokken gemeenten kunnen in een beroep doen op het UWV, TPG- Post, Paepo, de BVE- raad, Borea, Divosa en de commissie PaVEM voor ondersteuning bij de uitvoering van de doelstelling.

De VNG

De VNG onderschrijft de ambitie van de commissie PaVEM en houdt een pleidooi om in 2005 te starten en resultaten te boeken. Verder wil zij een rol spelen om goede voorbeelden te verspreiden met een onderscheid tussen goede voorbeelden van grotere en kleinere gemeenten. De VNG is bereid menskracht aan te leveren en wil de rijksoverheid ondersteunen bij facilitering van ESF-aanvragen en stimuleert haar leden om deze financiering actief te benutten onder de door de Rijksoverheid vastgestelde voorwaarden.

Overige afspraken:

1. Stimuleert en ondersteunt haar leden om de uitvoering van het Nationaal Actieplan op te pakken en hierbij intensief samen te werken met andere partijen;
2. Verzamelt best practises;
3. Verleent medewerking aan het ontstaan en functioneren van eventuele regionale teams;
4. Stimuleert haar leden om invulling te geven aan hun rol als werkgever door hun werknemers te stimuleren tot deelname aan een inburgeringstraject.

UWV

De commissie PaVEM heeft met de Raad van Bestuur van het UWV de volgende afspraken gemaakt:

- Ondersteuning van de ambitie van het Nationaal Actieplan Taal Totaal vanaf 2005 – 2010.

Een dergelijk ondersteuning betekent:

- UWV neemt als reïntegratieopdrachtgever verantwoordelijkheid voor het opheffen van taalachterstand van vrouwelijke allochtone WAO-ers;
- UWV treedt samen met de gemeenten op als financier van de reïntegratietrajecten;
- UWV neemt deel als probleemeigenaar en (netwerk) partner op landelijk en lokaal niveau;
- Het UWV ziet een relatie tussen de doelen van het Nationaal Actieplan en de eigen beleidsprioriteiten;
- UWV neemt in eerste instantie deel aan de proef met de zes gemeenten en in tweede instantie in een vervolgetraject na deze koplopers. Bij de nadere uitwerking van dit laatste zal het verloop van de proef een rol spelen;
- UWV zal op korte termijn deelnemen aan concrete gemeenschappelijke vervolgstappen, zoals bestandsanalyse etc.

Werkgevers / brancheorganisaties

VNO-NCW acht de doelstelling van het Nationaal Actieplan sympathiek en heeft een faciliterende rol gespeeld bij het benaderen van enkele branches. De Ondernemersorganisatie Schoonmaak- en Bedrijfsdiensten (OSB), Algemene Bond Uitzendondernemingen (ABU), de Vereniging Nederlandse Cateringorganisaties (VeNeCa), de Raad Nederlandse Detailhandel (RND), LTO-Nederland en de Stichting Samenleving & Bedrijf erkennen gezamenlijk het belang van het uitwerken van een businesscase die per branche de win-win-situatie beschrijft, inclusief concreet toepasbare methoden (benutting ESF, O&O-fondsen, best practices, methoden om vermindering productiviteit op te vangen etc). De verschillende sectoren hebben daarnaast de volgende uitspraken gedaan:

- Met name VeNeCa en OSB hebben interesse in een quick scan, waarmee per branche globaal inzicht kan worden verkregen in omvang en behoefte in het kader van TaalTotaal. De OSB zal binnenkort starten met een enquête onder de aangesloten ondernemers.
- LTO-Nederland doet een voorstel voor een experiment binnen de branche met 'Nederlands op de werkvloer' in nauwe samenwerking met het CWI.
- De ABU biedt aan de ervaringen die door Randstad zijn opgedaan met ESF-aanvragen te delen met anderen in het kader van het Nationaal Actieplan.
- De bedrijven van Samenleving & Bedrijf stellen allochtone medewerkers in staat om tijd vrij te maken om zich voldoende voor te bereiden op het inburgeringsexamen. Bovendien zullen de bedrijven met hun kernkennis op dit terrein (taal, vervolgopleiding en vormen van maatschappelijke- en arbeidsparticipatie) investeren in de te verzorgen cursussen zoals die door diverse partijen (w.o. ROC's) worden verzorgd. Zo ontstaat er een koppeling tussen het onderwijsaanbod dat vanuit onderwijsinstellingen wordt verzorgd en de kennis en ervaring die inmiddels in delen van het bedrijfsleven is opgedaan.

Volgende stap is om enkele relevante branches (opnieuw) apart te benaderen en tot concrete afspraken te komen. Ook het MKB moet daarbij betrokken worden. De commissie heeft

alvast een start gemaakt met de Ondernemersorganisatie Schoonmaak- en Bedrijfsdiensten, omdat die branche relatief veel werkende allochtone vrouwen met een taalachterstand kent.

Ondernemersorganisatie Schoonmaak- en Bedrijfsdiensten (OSB)

- OSB voert op korte termijn een enquête uit onder ondernemers om inzicht te krijgen in aantallen vrouwen met een taalachterstand werkzaam in de branche;
- OSB is bereid aangesloten ondernemers te stimuleren en enthousiasmeren om taalcursussen aan werknemers te faciliteren;
- OSB is geïnteresseerd in inzicht in het verschil tussen het taalniveau van de door de branche aangeboden duale trajecten en het niveau van een inburgeringexamen.

Particuliere Fondsen

Oranje Fonds

Het Oranje Fonds heeft toezeggingen gedaan op het terrein van thuisles en taalontmoetingen aan huis. Voor de G30 is hiervoor vooralsnog een bedrag van € 5 miljoen gereserveerd gedurende 3 jaar. Aan deze toezegging zijn wel voorwaarden verbonden. In diverse gemeenten hebben instellingen onder deze titel inmiddels middelen aangevraagd.

Stichting Instituut GAK

Deze stichting is bereid om alle initiatieven rondom inburgering die leiden tot arbeidsparticipatie welwillend in overweging te nemen.

Taalaanbieders / reïntegratiebedrijven

Borea, de brancheorganisatie van reïntegratiebedrijven, onderschrijft de doelstellingen van het Nationaal Actieplan TaalTotaal Totaal van harte en zal haar leden stimuleren een rol in de uitvoering ervan voor gemeentelijke opdrachtgevers, UWV en branches op zich te nemen. Borea acht het van groot belang dat de trajecten voor de allochtone vrouwen zoveel mogelijk bestaan uit een taal en participatiecomponent, bij voorkeur richting arbeidsmarkt. Ook Paepo, het Platform van Aangewezen / Erkende Particuliere Onderwijsinstellingen in Nederland, onderschrijft de doelstelling van het Nationaal Actieplan.

De commissie heeft gesproken met een ruime afvaardiging van de BVE-raad, als een vertegenwoordiging van de ROC's die een groot deel van de huidige markt van inburgeringscursussen beslaan. In dit gesprek werden de ambities en doelstellingen van de commissie ondersteund. Opleidingscapaciteit voor het realiseren voor 40.000 vrouwen per jaar is in principe haalbaar. Er bestaat veel waardering voor de "ketenaanpak" die PaVEM voorstaat. Om de ambities van PaVEM te realiseren is een integrale benadering essentieel.

ITTA: De commissie PaVEM is er evenals het Instituut Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen van overtuigd dat met name voor midden/hogeropgeleide vrouwen mogelijkheden aanwezig zijn die beter passen bij hun capaciteiten en wensen. Gewezen wordt op de mogelijkheid voor deze doelgroep geïntegreerde trajecten in te zetten waarbij taalontwikkeling en vakontwikkeling worden gebundeld. Het ITTA heeft het initiatief genomen om met de G4 afspraken te maken voor 10.000 trajecten. Gefinancierd uit budget beschikbaar voor beroepsopleiding in combinatie met WWB-middelen.

Vrijwilligersorganisaties

Vooraf binnen de doelgroepen 'verzorgenden' en 'overigen', zijn veel vrouwen te vinden die via vrijwilligerswerk maatschappelijk kunnen participeren.

De commissie heeft gesproken met verschillende vertegenwoordigers van landelijke hulp- en vrijwilligersorganisaties over de mogelijke inbreng van deze organisaties in de uitwerking van het Nationaal Actieplan Taal Totaal. PaVEM heeft hierbij aangegeven op zoek te zijn naar organisaties van vrijwilligers die allochtone vrouwen kunnen laten participeren.

De Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV) ondersteunt de doelstelling van deze Verklaring en zal haar leden oproepen om mee te werken. Vereniging NOV is dé brancheorganisatie van het vrijwilligerswerk en heeft met ruim 350 lidorganisaties een zeer groot bereik binnen het vrijwilligersveld.

Gilde Nederland, het Rode Kruis, Humanitas en Vluchtelingenwerk Nederland hebben het volgende uitgesproken:

- De landelijke organisaties gaan hun lokale organisaties stimuleren om huidige vrijwilligers in te zetten om, aanvullend aan professionele lessen, taalontmoeting met allochtone vrouwen te verzorgen;
- Als gevolg van het hierboven genoemde contact, wordt een deel van de bereikte allochtone vrouwen gestimuleerd zelf vrijwilliger te worden, waarmee een tweeledig doel bereikt wordt, te weten:
 1. de allochtone vrouw gaat daadwerkelijk participeren.
 2. de vrijwilligersorganisatie wordt gekleurd, wat voor het bestaansrecht van de organisatie van groot belang is, omdat de samenleving als geheel verkleurt.

De commissie PaVEM heeft ook gesproken met CIVIQ, landelijk instituut voor vrijwillige inzet. Vanuit haar functie als landelijk kenniscentrum zal CIVIQ mogelijkheden creëren voor de ervaringsuitwisseling rondom dit thema. De vrijwilligerssector kent een uitgebreide ondersteuningsstructuur op provinciaal en lokaal niveau. Daarnaast werkt CIVIQ samen met vereniging NOV. CIVIQ gaat organisaties ondersteunen bij het opzetten van projecten op taalgebied waarbij vrijwilligerswerk een rol heeft. Bij gemeenten zal CIVIQ het thema vrijwillige inzet en inburgering agenderen als een onderdeel van het lokale vrijwilligerswerkbeleid.

Onderverdeling naar doelgroepen en relevante partijen, zoals die door de Max Geldensstichting/Mc Kinsey & Company zijn omschreven in haar eindrapport TaalToTaal van september 2004, opgesteld in opdracht van de commissie PaVEM als opmaat voor het advies Taal Totaal van december 2004.

Hooggeschoolden (10.000)

Dit is een groep voor wie bij uitstek geldt dat zij hun eigen verantwoordelijkheid kunnen pakken. Deze groep zal doorgaans relatief gemakkelijk zelf haar weg vinden naar een passend traject. Wel zal deze groep worden gestimuleerd doordat de commissie ervan uitgaat dat de markt passende inburgeringscursussen en faciliteiten zullen ontwikkelen, waardoor deze groep sneller en effectiever het einddoel (arbeids)participatie zal kunnen bereiken. Zo kunnen hun mogelijkheden en vaardigheden (via CWI) sneller bij werkgevers onder de aandacht kunnen worden gebracht. Bovendien is de vrijwillige coachingsmethodiek van werknemers bij uitstek geschikt voor deze doelgroep. Vanuit deze optiek zal deze groep aandacht krijgen bij de uitvoering van het Nationaal Actieplan Taal Totaal.

Laaggeschoolde werkende vrouwen (30.000)

Deze groep moet gestimuleerd om zoveel mogelijk op eigen initiatief het inburgeringsexamen te gaan halen, om doorgroei op de arbeidsmarkt mogelijk te maken. Werkgevers kunnen en willen daar wel een rol inspelen, door de deelname aan inburgeringstrainingen actief te stimuleren, duale trajecten aan te bieden of andere faciliteiten te creëren.

Om een substantieel deel van deze groep te bereiken zijn in de eerste instantie afspraken gemaakt met de meest relevante sectoren, als de schoonmaak branche, de catering, de uitzendbranche, de detailhandel en de land- en tuinbouw. Vanuit deze branches zijn concrete toezeggingen gedaan rond het screenen van 'het bestand', het aanbieden van duale trajecten etc. Met andere relevante branches als (thuis)zorg zijn afspraken in voorbereiding.

Uitkeringsgerechtigden vrouwen (100.000)

Deze omvangrijke groep bestaat uit (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten, WW-gerechtigde en Bijstandsgerechtigde vrouwen. Vanwege hun specifieke rol in de reïntegratie van deze vrouwen zijn hierover afspraken gemaakt met het UWV en gemeenten. Gemeenten mogen deze doelgroepen in het nieuwe inburgeringsstelsel een traject aanbieden, waarin inburgering wordt gecombineerd met een traject naar betaald werk. Doelperspectief voor deze vrouwen is in eerste instantie instroom in betaald werk; soms doorstroom in een beroepsopleiding. Beide partijen zijn bereid gevonden om de ambitie uit het Nationaal Actieplan om te zetten in extra inspanningen in 2005.

- De gemeente Rotterdam en het UWV zijn bereid een proef te starten in 2005, gefocust op de doelgroep arbeidsongeschikte vrouwen met een taalachterstand, die op basis van de nieuwe herbeoordelingen (alsnog) gekwalificeerd worden voor de arbeidsmarkt. Het UWV en de gemeente Rotterdam willen door gerichte afspraken trajecten

realiseren, waarin inburgering wordt gecombineerd met activiteiten gericht op instroom in betaald werk. Het UWV heeft reeds aangegeven dit ook met de andere 5 steden te willen starten.

- Bijstandsgerechtigde vrouwen vallen onder de (reïntegratie) verantwoordelijkheid van gemeenten. Deze groep krijgt ook in het huidige beleid al geregeld een traject aangeboden vanuit de regeling 'Oudkomers'. In het nieuwe stelsel behoort deze groep tot de prioritaire groepen.

Zorgenden (70.000)

Een prioritaire groep, zowel vanuit het (nieuwe) inburgeringsbeleid, als in de activiteiten van de commissie. Veel vrouwen in deze groep hebben vanwege hun taalachterstand moeite om hun kinderen een in alle opzichten volwaardige opvoeding aan te bieden.

De groep is doelgroep in de huidige regeling 'Oudkomers'; gemeenten hebben daarom de afgelopen jaren ervaring kunnen opdoen met het identificeren en werven van deze vrouwen, en het kiezen van de juiste trajecten.

Doelperspectief van deze vrouwen zal vaak in de eerste instantie gericht zijn op participatie in de school en /of de directe leefomgeving.

Overigen (30.000)

Deze groep is divers samengesteld. Gemeenschappelijke deler is dat zij doorgaans lastig te traceren zijn. Een belangrijk deel van deze groep is analfabeet en/of sterk geïsoleerd. Om deze groep adequaat een aanbod te kunnen doen zal extra ingezet moeten worden in de werving, het realiseren van een logische keten naar het inburgeringsexamen, en sociale participatie. Een deel van deze groep wordt bereikt door de regeling Oudkomers, andere via welzijnsinstellingen etc. De groep is vanwege hun specifieke problematiek prioritair in het nieuwe inburgeringstelsel.

Lijst van gesprekspartners

ABU
Borea, brancheorganisatie van reïntegratiebedrijven
BVE-raad
Civiq, instituut vrijwillige inzet
Gemeente Amsterdam
Gemeente Den Haag
Gemeente Groningen
Gemeente Nijmegen
Gemeente Rotterdam
Gemeente Utrecht
Gilde Nederland
Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen (ITTA)
Landelijk Bureau Humanitas
LTO Nederland
Ondernemersorganisatie Schoonmaak- en bedrijfsdiensten (OSB)
Oranje Fonds
Paepon, het Platform van Aangewezen / Erkende Particuliere Onderwijsinstellingen in Nederland.
Raad Nederlandse Detailhandel
Rode Kruis
Stichting Instituut GAK
Stichting Samenleving & Bedrijf
TPG-post
UWV
VeNeCa, Vereniging Nederlandse Cateringorganisaties
Vereniging NOV
Verenigingsbureau DIVOSA
Vluchtelingenwerk Nederland
VNG
VNO-NCW